

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG

NGUYỄN THÁI HÒA

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA
TRUYỀN THỐNG NGƯỜI DAO QUẢN CHỆT
PHƯỜNG THỐNG NHẤT, THÀNH PHỐ HÀ BÌNH

TÓM TẮT
LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ VĂN HÓA
Khóa 13 (2020 - 2022)

Hà Nội, 2023

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH
TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TW**

Người hướng dẫn khoa học: TS Đỗ Quang Minh

Phản biện 1: PGS.TS Trịnh Thị Minh Đức

Phản biện 2: PGS.TS Nguyễn Thị Lan Thanh

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Vào 10h00 ngày 26 tháng 5 năm 2023

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

Thư viện Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Giá trị văn hóa là yếu tố cốt lõi của văn hóa, được con người sáng tạo và kết tinh trong quá trình lịch sử, hướng con người tới chân, thiện, mỹ. Thông qua hệ giá trị, văn hóa thể hiện vai trò động lực và điều tiết sự phát triển của xã hội. Các giá trị văn hóa được đúc kết, xây dựng và củng cố trong lịch sử phát triển lâu dài, được chiêm nghiệm, kiểm chứng, đi vào từng hành vi, nếp nghĩ của mỗi cá nhân cũng như trong tư duy, phương thức hành động của cả hệ thống chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội ở mỗi quốc gia, dân tộc. Lịch sử dân tộc Việt Nam đã chứng minh, chính những trầm tích văn hóa kết tinh ở hệ giá trị đã tạo nên sức mạnh nội sinh, giúp dân tộc ta giành được những thắng lợi trong quá trình dựng nước và giữ nước.

Đất nước ta đang trong xu thế hội nhập với nền kinh tế toàn cầu, nền kinh tế phát triển kéo theo sự du nhập của các luồng văn hóa mới. Hiện nay, văn hóa truyền thống của các dân tộc thiểu số ở Việt Nam có xu hướng mai một trong sự thay đổi của đời sống xã hội.

Thành phố Hòa Bình là đô thị miền núi, có cảnh quan sinh thái đặc sắc, mang đậm nét bản sắc văn hóa các dân tộc, rất gần với thủ đô Hà Nội. Thành phố Hòa Bình đã và đang trở thành đô thị du lịch hấp dẫn cho đông đảo du khách nội địa và quốc tế. Trên địa bàn thành phố có 7 dân tộc chính cùng chung sống lâu đời (trong tổng số trên 140.000 dân), dân tộc Dao chiếm 1,7%. Trong đời sống văn hoá, người Dao Quần Chẹt vẫn lưu giữ được nhiều yếu tố truyền thống, mang đậm bản sắc văn hoá dân tộc. Người Dao Quần Chẹt (có Dao Quần Chẹt và Dao Tiên) cư trú tập trung ở các huyện Đà Bắc, Kim Bôi, Mai Châu, Cao Phong, Kỳ Sơn, Lương Sơn và thành phố Hòa Bình. Người Dao Quần Chẹt trước đây có cuộc sống du canh, du cư. Nay, đồng bào đã sống định cư và có cuộc sống ổn định. Mặc dù sống định cư, ven đô thị nhưng người Dao Quần Chẹt ở thành phố

Hòa Bình vẫn giữ được những nét bản sắc văn hóa riêng biệt, như tục cấp sắc, tết Nhảy, duy trì học chữ Hán, Nôm trong gia đình, dòng họ...

Thời gian qua, công tác bảo tồn và phát huy văn hóa truyền thống các dân tộc thiểu số trên địa bàn thành phố đã nhận được sự quan tâm chỉ đạo của các cấp ủy đảng, cơ quan, ban ngành, đoàn thể. Hoạt động tổ chức lễ hội theo quy định, khôi phục phong tục tập quán của các dân tộc, phát huy nghệ thuật dân gian mang đặc trưng văn hóa đặc sắc của các dân tộc. Tuy nhiên, việc bảo tồn và phát huy văn hóa truyền thống dân tộc chưa tương xứng với giá trị và vị thế của các giá trị văn hóa.

Là một cán bộ văn hóa đang công tác tại Phòng Văn hóa và Thông tin thành phố, là người con sinh ra và lớn lên ở thành phố Hoà Bình. Học viên mong muốn tìm hiểu những giá trị văn hóa truyền thống các dân tộc nói chung và tộc người Dao Quần Chẹt cư trú tại phường Thống Nhất nói riêng để đặt ra các hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của tộc người này.

Với những lý do trên, học viên đã lựa chọn đề tài: ***“Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất, thành phố Hoà Bình, tỉnh Hoà Bình”*** làm đề tài nghiên cứu luận văn thạc sỹ chuyên ngành Quản lý văn hóa.

2. Tình hình nghiên cứu

2.1. Những nghiên cứu về người Dao ở Việt Nam

Người Dao là một trong những tộc người thiểu số ở Việt Nam đã nhận được nhiều sự quan tâm của các nhà nghiên cứu trong và ngoài nước.

Đã có một số học giả người Pháp nghiên cứu về người Dao như L.Tharand, Auguste Bonifacy,... Đặc biệt, từ cuối những năm 50, đầu những năm 60 của thế kỷ XX, công tác nghiên cứu về các tộc người trong đó có người Dao Quần Chẹt được đẩy mạnh.

Từ đó đến nay đã có nhiều công trình về người Dao như: *Người Dao ở Việt Nam* của Bé Viêt Đăng, Nguyễn Khắc Tung, Nông Trung, Nguyễn Nam Tiến; *Văn hóa truyền thống của người Dao ở Hà Giang* (1999) do Phạm Quang Hoan và Hùng Đình Quý (chủ biên); *Phong tục tập quán người Dao Thanh Hóa* (2001) của Đào Thị Vinh; *Người Dao Quần Chẹt ở Trung Du đồng bằng Bắc Bộ* (2015) của Nguyễn Ngọc Thanh (chủ biên); Tác giả Hoàng Nam, *Tổng quan văn hóa truyền thống các dân tộc Việt Nam*, Hà Nội, 2013; Tác giả Nguyễn Văn Lộc, *Nghiên cứu bảo tồn và phát triển ngôn ngữ, văn hóa một số dân tộc thiểu số ở miền Bắc, Thái Nguyên*, 2010;

Các tác giả đã cung cấp cho người đọc những tư liệu phong phú về nhiều mặt trong đời sống của người Dao nói chung và người Dao Quần Chẹt nói riêng ở các địa phương. Tuy nhiên, giá trị văn hóa truyền thống chưa được chú trọng nghiên cứu chuyên sâu mà chủ yếu mô tả trong mục phong tục tập quán.

2.2. Nghiên cứu về người Dao Quần Chẹt

Từ đầu những năm 70 của thế kỷ XX, xuất hiện một số công trình nghiên cứu về người Dao Quần Chẹt ở Ba Vì như: *Khảo sát một làng người Dao Quần Chẹt đã định canh, định cư (chủ yếu về mặt kinh tế) ở xã Ba Vì, huyện Ba Vì, tỉnh Hà Tây (nay là Hà Nội)* của Nguyễn Văn Trò (1971); *Sự biến đổi trong tập quán của đồng bào Dao Quần Chẹt ở xã Ba Vì, huyện Ba Vì, tỉnh Hà Tây* của Nguyễn Phúc Quyền (1971); *Khảo sát về y phục và đồ trang sức của người Dao Quần Chẹt đã định canh định cư thuộc hợp tác xã Hợp Nhất, xã Ba Vì, tỉnh Hà Tây* của Nguyễn Thị Chịch (1971).

Những bài viết, công trình nghiên cứu trên tuy không đề cập trực tiếp đến giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt ở phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình, tỉnh Hòa Bình nhưng cũng là nguồn tài liệu tham khảo giúp chúng tôi có cái nhìn toàn diện về đời sống kinh tế - xã hội và văn hóa của người Dao Quần Chẹt nơi đây.

Như vậy, qua tổng hợp, phân tích cho thấy chưa có công trình nào đề cập đến giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt ở phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình, tỉnh Hòa Bình một cách toàn diện, hệ thống. Đặc biệt, tiếp cận dưới góc độ văn hóa học để tìm ra những giá trị văn hóa, ứng xử văn hóa vẫn còn là những khoảng trống cần bổ sung.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu phân tích đánh giá thực trạng việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt, phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình, tỉnh Hoà Bình. Trên cơ sở đó, đề xuất những giải pháp bảo tồn và phát huy văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt ở phường Thống Nhất, thành phố Hoà Bình, tỉnh Hoà Bình.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Hệ thống hóa vấn đề lý luận về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống làm cơ sở cho việc tiếp cận đối tượng nghiên cứu.

Xác định những giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt.

Đánh giá thực trạng công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt, phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình, tỉnh Hoà Bình.

Đề xuất những giải pháp nhằm bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa của người Dao Quần Chẹt.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận văn là: Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất, thành phố Hoà Bình, tỉnh Hoà Bình.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Phạm vi vấn đề: Hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt.

Phạm vi không gian: Nghiên cứu người Dao Quần Chẹt trên địa bàn Phường Thống Nhất thành phố Hòa Bình.

Phạm vi thời gian: Từ năm 2016 đến năm 2023 đây là thời gian triển khai thực hiện Đề án phát triển Du lịch thành phố Hòa Bình giai đoạn 2015 - 2020, tầm nhìn đến năm 2030. Trong đó có nhiệm vụ bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa người Dao Quần Chẹt trên địa bàn thành phố.

5. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện đề tài này, học viên đã lựa chọn các phương pháp cụ thể như sau:

- Phương pháp điền dã: Phương pháp này bao gồm các phương pháp cụ thể như tham dự, quan sát, phiếu hỏi, chụp ảnh,.. nhằm có được tư liệu, số liệu thực tiễn hoạt động bảo tồn phát huy giá trị văn hóa của người Dao Quần Chẹt.

- Phương pháp phân tích, tổng hợp: Phương pháp này cho phép học viên phân tích các số liệu thống kê, miêu tả thực trạng hoạt động bảo tồn phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt.

- Phương pháp tiếp cận khoa học liên ngành: Phương pháp này giúp học viên xử lý một hiện tượng, một hoạt động bảo tồn phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất với nhiều góc nhìn của ngành Văn hóa học, Khoa học lịch sử, Nhân học văn hóa, Kinh tế học,...

6. Những đóng góp của luận văn

Về mặt lý luận:

Luận văn bước đầu xây dựng và làm rõ cơ sở lý thuyết cho hoạt động bảo tồn phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất Thành phố Hòa Bình.

Về mặt thực tiễn:

Luận văn có thể đóng góp về phương diện nhận thức cho đội ngũ cán bộ xã phường, nơi có đông bào người Dao Quần Chẹt sinh sống; Những vấn đề khoa học được nêu ra trong luận văn giúp cán bộ văn văn hóa xã phường có thêm tài liệu nghiên cứu, tham khảo bổ sung kiến thức chuyên môn của mình trong hoạt động thực tiễn tại địa phương.

7. Cấu trúc của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, luận văn gồm có 03 chương, cụ thể như sau:

Chương 1: Khái quát chung về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa, tổng quan về người Dao Quần Chẹt, phường Thống Nhất, thành phố Hoà Bình.

Chương 2: Thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt, phường Thống Nhất, thành phố Hoà Bình.

Chương 3: Giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt, phường Thống Nhất, thành phố Hoà Bình.

Chương 1

KHÁI QUÁT CHUNG VỀ BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA, TỔNG QUAN VỀ NGƯỜI DAO QUÂN CHỆT, PHƯỜNG THỐNG NHẤT, THÀNH PHỐ HÒA BÌNH

1.1. Một số khái niệm

1.1.1. Bảo tồn

Bảo tồn chính là sự gìn giữ những giá trị văn hóa do con người sáng tạo ra để làm cho nó không những không bị mai một mà còn phát triển nó và lưu truyền lại cho thế hệ sau.

1.1.2. Phát huy

Phát huy là làm cho cái hay, cái tốt tỏa sáng và có tác dụng tốt đối với đời sống của con người, từ đó tiếp tục làm nảy nở những giá trị cái hay, cái tốt trong xã hội.

Bảo tồn và phát huy có mối quan hệ biện chứng với nhau. Muốn phát huy được các giá trị của lễ hội thì phải bảo tồn, giữ gìn được giá trị cốt lõi của lễ hội và ngược lại, muốn làm cho lễ hội tồn tại trong đời sống xã hội thì phải gắn với công tác phát huy.

1.1.3. Giá trị văn hóa

Giá trị văn hóa là những gì mà qua đó thành viên của một nền văn hóa xác định điều gì là đáng mong muốn và không đáng mong muốn, tốt hay không tốt, đẹp hay xấu... trong một xã hội, các thành viên đều xây dựng quan điểm riêng về bản thân mình và về thế giới dựa trên những giá trị văn hóa.

1.1.4. Giá trị văn hóa truyền thống

Giá trị văn hóa truyền thống chính là sự kết tinh tất cả những gì tốt đẹp nhất qua dòng chảy lịch sử của dân tộc để làm nên bản sắc riêng, được truyền lại cho các thế hệ sau và theo thời gian sẽ được bổ sung các giá trị mới. Giá trị văn hóa truyền thống có vai trò to lớn trong việc xây dựng hệ giá trị văn hóa và chuẩn mực con người Việt Nam hiện nay.

1.2. Quan điểm về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống

1.2.1. Quan điểm về bảo tồn

1.2.1.1. Quan điểm bảo tồn nguyên trạng

Đây là quan điểm đã phát triển từ những năm 1850 trên thế giới và thịnh hành trong một thời gian khá dài, gần giống như đóng vai trò chủ đạo đối với cách thức quản lý di sản văn hóa ở nhiều quốc gia.

Những người theo quan điểm bảo tồn nguyên trạng cho rằng “cần phải giữ nguyên trạng những di sản này để khi có điều kiện, những thế hệ tiếp nối có thể xử lý, giải mã và tìm cách kế thừa, phát huy di sản một cách trung thành nhất”.

1.2.1.2. Quan điểm bảo tồn trên cơ sở kế thừa

Quan điểm này dường như là “một xu thế khá phổ biến trong giới học thuật hiện nay khi bàn đến vấn đề bảo tồn và phát huy di sản”. Dựa trên cơ sở lý thuyết cho rằng mỗi di sản chỉ có thể thực hiện nhiệm vụ lịch sử của mình ở một thời gian và không gian nhất định.

Quan điểm này cho rằng “di sản ấy cần phải được phát huy giá trị phù hợp với xã hội hiện nay, đồng thời phải loại bỏ những gì không phù hợp với thời đại, không còn thích hợp với xã hội mới”.

1.2.1.3. Quan điểm bảo tồn phát triển

Những người theo quan điểm này không bận tâm tới việc tranh cãi nên bảo tồn y nguyên như thế nào, nên kế thừa cái gì từ quá khứ, mà đặt trọng tâm vào việc làm thế nào để di sản sống và phát huy được tác dụng trong bối cảnh đương đại. Nếu như quan điểm truyền thống cho rằng độ chân thực (hay tính xác thực) của di sản là “cốt lõi của di sản và phải làm thế nào để đảm bảo kế thừa được sự chân thực đó, thì quan điểm bảo tồn phát triển lại đánh giá thấp vai trò của tính chân thực này”

1.2.2. Quan điểm về phát huy

1.2.2.1. Phát huy các giá trị văn hóa truyền thống phải biết kế thừa có chọn lọc những tinh hoa văn hóa của đời trước để lại, làm cho các giá trị của di sản văn hóa thấm sâu, lan tỏa vào đời sống cộng đồng xã hội

1.2.2.2. Phát huy các giá trị văn hóa truyền thống phải biết mở rộng giao lưu văn hóa để làm giàu thêm bản sắc văn hóa và làm thăng hoa giá trị văn hóa trong bối cảnh toàn cầu hóa

1.3. Cơ sở pháp lý của Đảng, Nhà nước về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt

1.3.1. Văn bản của Đảng và Nhà nước

Nghị quyết số 03-NQ/TW, ngày 16/7/1998, của Ban Chấp hành Trung ương tại Hội nghị Trung ương 5 (khóa VIII) về Xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Với nội dung trọng yếu coi trọng và bảo tồn, phát huy những giá trị văn hóa truyền thống và xây dựng, phát triển những giá trị mới về văn hoá, văn học, nghệ thuật của các dân tộc thiểu số.

1.3.2. Văn bản của UBND tỉnh

Nghị quyết số 04-NQ/TU của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa các dân tộc tỉnh Hòa Bình giai đoạn 2021 - 2025, định hướng đến 2030.

1.3.3. Văn bản của thành phố

Kế hoạch số 1527/KH-UBND ngày 22/9/2016 của UBND thành phố Hòa Bình về việc triển khai Đề án phát triển du lịch thành phố Hòa Bình đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030.

1.4. Tổng quan về người Dao Quần Chẹt thành phố Hòa Bình

1.4.1. Khái quát địa bàn người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất

Thống Nhất là phường vùng ven của thành phố Hòa Bình, tỉnh Hòa Bình, cách trung tâm thành phố 5 km về phía nam. Nơi đây

có vị trí chiến lược quan trọng về kinh tế và quốc phòng. Phía đông phường Thống Nhất giáp với phường Dân chủ và xã Độc lập (thành phố Hòa Bình); phía bắc giáp phường Dân Chủ; phía tây giáp phường Thái Bình (thành phố Hòa Bình); phía nam giáp xã Tú sơn, Đú sáng (huyện Kim Bôi) và xã Thu phong (huyện Cao phong). Theo số liệu thống kê năm 2020, Thống Nhất có tổng diện tích tự nhiên là: 15,7 Km². Dân số toàn phường là 6.865, với 1573 hộ (thống kê năm 2020), gồm 5 dân tộc anh em chung sống: Dân tộc Kinh chiếm 46%, dân tộc Mường chiếm 31,75%, dân tộc Dao chiếm 20,25%, còn lại là dân tộc Tày, Thái. Hiện nay, toàn phường có 9 tổ dân phố.

1.4.2. Những giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt

1.4.2.1. Khái quát văn hóa vật thể người Dao Quần Chẹt

**** Nhà ở***

Nhà ở của người Dao Quần Chẹt ở đây chủ yếu là nhà nửa sàn nửa đất. Đó là loại nhà lợi dụng phần sàn để nằm ngủ, phần nền đất để sinh hoạt và làm bếp. Nguyên vật liệu làm nhà thường kiếm ngay tại chỗ, chủ yếu là gỗ, tre, nứa, lá.

**** Trang phục***

Trang phục của người Dao Quần Chẹt: Trang phục của người Dao Quần Chẹt cũng giống như các nhóm Dao khác với hai loại chính là trang phục nữ giới và trang phục nam giới. Bộ thường phục của nữ giới gồm có áo dài, yếm, quần, dây lưng, xà cạp, khăn đội đầu và đồ trang sức bằng bạc.

1.4.2.2. Khái quát văn hóa phi vật thể người Dao Quần Chẹt

**** Tiếng nói và chữ viết***

Tiếng nói - chữ viết: Tiếng Dao nói chung và Dao Quần Chẹt nói riêng thuộc nhóm ngôn ngữ Môn - Dao, nằm trong ngữ hệ Nam Á.

**** Một số lễ tết khác của tộc người trong năm***

- *Tết Nguyên đán*

Với người Dao Quần Chẹt, Tết Nguyên đán là mở đầu cho một năm mới nên họ đã bận rộn chuẩn bị từ 27, 28 tháng Chạp. Từ 27 tháng Chạp, nhân dân đã chuẩn bị mọi thứ cho việc đón tết như gạo, bột, lá gai, củi, rau, bò, lợn, trang trí nhà cửa và đặc biệt là sắp đặt quần áo.

- *Tết năm cùng*

Đây là tết của gia đình, dòng họ. Dòng họ nào cũng tổ chức tết này vào tháng 12 âm lịch, nhưng tập trung nhất vào các ngày 15 đến 25 Tết.

- *Tết com mới*

Đây là một trong những lễ cúng quan trọng của mỗi gia đình Dao Quần Chẹt được tổ chức tại nhà. Cúng com mới là để tạ ơn tổ tiên đã phù hộ cho mùa màng tốt tươi, lúa ngô có thể thu hoạch được. Lễ cúng được tổ chức trong nhà.

* *Các tập quán xã hội: Sinh đẻ; Cưới hỏi; Tang ma; Làm nhà mới*

* *Một số tín ngưỡng thờ cúng dân gian: Thờ cúng tổ tiên; Thờ cúng Bàn Vương "Chầu đàng"; * Văn học dân gian*

* *Tri thức dân gian: Cách tính thời gian dân gian; Cách phán đoán thời tiết, khí hậu; Y học dân gian*

1.4.2.3. *Giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt nói riêng với giá trị văn hóa truyền thống người Dao nói chung*

Người Dao Quần Chẹt là một dân tộc thiểu số sinh sống chủ yếu tại các vùng núi Tây Bắc, Việt Nam. Trong khi đó, người Dao là một dân tộc thiểu số rộng lớn, có mặt ở nhiều tỉnh thành trên toàn Việt Nam, với đa dạng trong văn hóa truyền thống.

Tuy nhiên, giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt nói riêng và người Dao nói chung vẫn có nhiều điểm tương đồng, bao gồm:

Người Dao Quần Chẹt là một dân tộc thiểu số có nền văn hóa truyền thống đặc sắc sinh sống chủ yếu tại các vùng núi Tây Bắc, Việt Nam. Giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt có những nét đặc trưng riêng biệt so với giá trị văn hóa truyền thống của người Dao nói chung,

1.5. Vai trò của bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất

1.5.1. Giữ gìn bản sắc văn hóa địa phương

Đảng, Nhà nước ta luôn quan tâm đến vấn đề bảo tồn, phát huy giá trị văn hoá truyền thống các dân tộc thiểu số và khẳng định văn hoá truyền thống các dân tộc thiểu số là một bộ phận không thể tách rời trong nền văn hoá Việt Nam, góp phần quan trọng phát triển đời sống kinh tế - xã hội. Nằm trong tổng thể “bức tranh” văn hóa dân tộc thiểu số của dân tộc Việt, Hòa Bình lưu giữ nhiều văn hóa độc đáo, mang đậm bản sắc dân tộc của Người Dao Quần Chẹt.

Người Dao Quần Chẹt là một trong những dân tộc còn gìn giữ được bản sắc văn hóa đặc trưng từ tiếng nói, phong tục, tập quán, các làn điệu dân ca, dân vũ đến trang phục truyền thống.

1.5.2. Cố kết cộng đồng góp phần giáo dục văn hóa truyền thống

Tinh thần cố kết cộng đồng là một trong những yếu tố quan trọng trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa dân tộc Dao Quần Chẹt. Với đa dạng về dân số và địa lý, cộng đồng Dao Quần Chẹt đã phát triển nhiều nét riêng biệt trong văn hóa, tín ngưỡng, truyền thống và nghệ thuật. Vì vậy, việc giữ gìn và phát huy giá trị này là rất quan trọng.

1.5.3. Phát triển kinh tế xã hội góp phần phát triển kinh tế du lịch

Nhiều chủ trương, đường lối, chính sách lớn có liên quan đến bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa dân tộc thiểu số nói chung và người Dao Quần Chẹt nói riêng đã được Đảng, Nhà nước đầu tư nguồn lực, tổ chức thực hiện trong thực tiễn.

Văn hóa của Dao Quần Chẹt đặc biệt được đánh giá cao bởi sự tinh tế và độc đáo của nó. Điển hình là ngôn ngữ thoại bản địa của dân tộc này, trong đó còn đựng đầy đủ kiến thức và kinh nghiệm của các thế hệ tiền bối, đóng góp rất lớn vào ngày nay với việc duy trì, bảo tồn và phát triển những giá trị văn hóa đặc trưng của dân tộc này.

Việc phát triển kinh tế xã hội trong khu vực này đòi hỏi không chỉ tinh thần cầu tiến mà còn cần có sự lấy từ truyền thống của văn hóa dân tộc. .

Tiểu kết

Bảo tồn là hoạt động gìn giữ sự tồn tại của một sự vật hiện tượng hay một giá trị nào đó cho hiện tại và tương lai. Phát huy là làm cho hiện tượng đó được phổ biến và tham gia tích cực hơn vào đời sống xã hội.

Chương 1 của đề tài đã triển khai một cách có hệ thống những nội dung cơ bản sau: Một số khái niệm và thuật ngữ về bảo tồn, phát huy, giá trị văn hóa, giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình, tỉnh Hòa Bình. Chỉ ra được nội dung cơ bản của công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống.

Ở phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình bao gồm khái quát chung về người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất, giá trị văn hóa trong đời sống vật chất và tinh thần. Vai trò của bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất.

Những nội dung được triển khai và tìm hiểu ở trên sẽ là căn cứ để tác giả luận văn tìm hiểu thực trạng công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt ở phường Thống Nhất (chương 2) và đề xuất các giải pháp tương ứng (chương 3) trong luận văn.

Chương 2

THỰC TRẠNG BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG NGƯỜI DAO QUẦN CHỆT, PHƯỜNG THỐNG NHẤT, THÀNH PHỐ HÒA BÌNH

2.1. Chủ thể bảo tồn & phát huy, cơ chế phối hợp

2.1.1. Chủ thể Nhà nước

2.1.1.1. UBND tỉnh Hòa Bình

2.1.1.2. UBND thành phố Hòa Bình

2.1.1.3. Sở Văn hóa - Thể thao và Du lịch tỉnh Hòa Bình

2.1.1.4. Phòng Văn hóa Thông tin thành phố Hòa Bình

2.1.1.5. Ủy ban nhân dân phường Thống Nhất

2.1.2. Chủ thể cộng đồng

2.1.2.1. Cộng đồng dân cư

Chủ thể quản lý cộng đồng chính là người Dao Quần Chẹt, những người sáng tạo, thưởng thức và trao truyền các giá trị văn hóa truyền thống từ thế này sang thế hệ khác củng cố và tăng cường sự đoàn kết, tình yêu quê hương và xây dựng một cộng đồng phát triển và bền vững.

2.1.2.2. Cộng đồng tổ chức

Cộng đồng tổ chức bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình đã có nhiều hoạt động quan trọng nhằm bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Dao Quần Chẹt.

Cộng đồng đã tổ chức các lễ hội truyền thống của người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất như lễ hội vượt sông, tết mùa hè, dâng hương, cúng trùng tại các di tích văn hóa tôn giáo để duy trì giá trị văn hóa truyền thống.

2.2. Cơ chế phối hợp giữa chủ thể quản lý nhà nước với cộng đồng

Theo nghĩa đơn giản nhất, “phối hợp” có nghĩa là tổ chức hoạt động cho hai hoặc nhiều cơ quan, tổ chức. Khác với khái niệm

hợp tác, khái niệm phối hợp nhấn mạnh vào *một quá trình* kết hợp hoạt động của hai hay nhiều cơ quan, tổ chức một cách hài hòa và đồng bộ, trong việc thực hiện công việc vì lợi ích chung.

Chủ thể quản lý cộng đồng phối hợp theo trục ngang, là sự liên kết giữa các nhóm, cộng đồng dưới hình thức tự nguyện cùng chung tay gìn giữ vốn văn hóa riêng của dân tộc người Dao Quần Chẹt ở phường Thống Nhất thành phố Hòa Bình

2.3. Nguồn lực bảo tồn và phát huy

2.3.1. Con người

2.3.1.1. Con người trong chủ thể quản lý

Nguồn lực quan trọng nhất trong chủ thể quản lý bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình chính là con người, đó là các thành viên trong cộng đồng, các nhà quản lý địa phương, các cơ quan chức năng, các tổ chức địa phương và các nhà nghiên cứu văn hóa.

2.3.1.2. Con người trong chủ thể cộng đồng

Các cộng đồng người Dao Quần Chẹt có thể sử dụng kiến thức và kinh nghiệm của những người lớn tuổi, những người đã trải qua các truyền thống và nghi lễ của dân tộc để giữ gìn và truyền lại cho các thế hệ sau. Họ có thể đưa ra các khuyến nghị cho việc tổ chức các hoạt động thảo luận, trao đổi kinh nghiệm và tạo ra các cuộc hội thảo nhằm tăng cường hiểu biết về các giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt.

2.3.2. Tài chính, cơ sở vật chất, trang thiết bị

Tài chính, cơ sở vật chất, trang thiết bị trong việc bảo tồn giá trị văn hóa người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất là một vấn đề quan trọng trong việc bảo vệ và phát triển di sản văn hóa của dân tộc. Thành phố Hòa Bình là một trong những địa điểm nổi tiếng của người Dao Quần Chẹt, với nhiều di sản văn hóa đáng quý được lưu giữ và bảo tồn.

Chính phủ và các tổ chức tài trợ cần đóng vai trò quan trọng trong việc đưa ra những nguồn lực cần thiết để triển khai các dự án bảo tồn văn hóa người người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất thành phố Hòa Bình.

2.4. Hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất thành phố Hòa Bình

2.4.1. Triển khai và ban hành các văn bản hướng dẫn về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt

Bên cạnh việc hoạch định chiến lược, chính sách phát triển kinh tế xã hội ở Hòa Bình thì các chính sách về quản lý và phát triển văn hóa được Sở Văn hóa, Thể Thao và Du lịch tham mưu cho UBND tỉnh trình Hội đồng nhân dân tỉnh ban hành, như: Sáng tạo các giá trị văn hóa, bảo tồn giữ gìn và phát huy những nét đẹp của văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt; Các chính sách văn hóa đặc thù đối với người Dao Quần Chẹt, chính sách bảo tồn và phát triển ngôn ngữ chữ viết, chính sách khuyến khích sáng tạo văn hóa dân tộc mình và nâng mức đáp ứng nhu cầu hưởng thụ văn hóa của cộng đồng dân tộc...

2.4.2. Vai trò cộng đồng người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất với việc thực hiện bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của chính mình

Cộng đồng người Dao Quần Chẹt là một trong những cộng đồng dân tộc thiểu số của Việt Nam. Từ lâu, người Dao Quần Chẹt đã có những giá trị văn hóa riêng biệt và đa dạng, từ lễ hội, tín ngưỡng, trang phục, phong tục tập quán, v.v. Tuy nhiên, do ảnh hưởng của các yếu tố khác nhau của đời sống hiện đại, giá trị văn hóa này đang dần bị mai một, tiêu tan.

Khắc phục hiện tượng lãng quên các nét văn hóa đặc trưng của mình bằng cách duy trì và phát huy các nghi lễ, tín ngưỡng, truyền thống và tập quán.

Thúc đẩy sự phát triển của du lịch văn hóa tại các địa phương khu vực người Dao Quần Chẹt nhằm tăng cường ý thức bảo tồn và giới thiệu giá trị văn hóa đặc sắc của cộng đồng.

Tổ chức các chương trình giáo dục về văn hóa dành cho các thế hệ trẻ, qua đó đẩy mạnh sự chia sẻ, truyền lại kiến thức về lịch sử, truyền thống, tập quán và phong tục của người Dao Quần Chẹt.

2.4.3. Tuyên truyền, giới thiệu giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt

Xác định công tác tuyên truyền là một nhiệm vụ quan trọng của chiến lược phát triển, là thế mạnh của ngành văn hóa, thể thao và du lịch góp phần vào sự phát triển kinh tế, xã hội của tỉnh.

Công tác tuyên truyền giới thiệu giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt được chỉ đạo, tổ chức thực hiện với nhiều hình thức như: xây dựng, nâng cấp, làm mới các cụm pa nô, khẩu hiệu, áp phích, triển lãm. Bằng hình ảnh trực quan sinh động, dễ nhớ, dễ hiểu, dễ làm, hoạt động giới thiệu giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt đã tạo được không khí sôi nổi trong nhân dân góp phần tạo sự phấn khởi, tin tưởng trong toàn Đảng, toàn dân từ đó tăng cường củng cố sự đoàn kết, thống nhất trong nhận thức và hành động, nhằm tạo nên sức mạnh tổng hợp của toàn xã hội.

2.4.4. Hoạt động xã hội hóa nội dung bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt

Người Dao Quần Chẹt là một trong những dân tộc thiểu số có truyền thống văn hóa đa dạng và phong phú ở Việt Nam. Để bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt, đã có nhiều hoạt động XHH nội dung được triển khai.

Những hoạt động XHH nội dung bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt thông qua các hoạt động văn hóa, tín ngưỡng đã tạo ra sức hút lớn đối với cộng đồng địa phương và du khách..

2.4.5. Công tác bảo vệ môi trường cảnh quan

Việc bảo vệ và phục hồi cảnh quan thiên nhiên là một trong những hoạt động quan trọng trong công tác bảo vệ môi trường cảnh quan bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt ở phường Thống Nhất, thành phố Thái Bình.

Hoạt động công tác bảo vệ môi trường cảnh quan bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt là một công tác cần thiết trong việc bảo vệ môi trường, phát triển kinh tế địa phương cũng như bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của dân tộc.

2.4.6. Hoạt động kết nối với nhiều tổ chức, hiệp hội trong và ngoài nước gắn với hoạt động du lịch trong việc phát triển văn hóa dân tộc người Dao Quần Chẹt tại địa phương

Hoạt động kết nối với nhiều tổ chức, hiệp hội trong và ngoài nước là một trong những hoạt động quan trọng trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất, thành phố Thái Bình. Đặc biệt, hoạt động này liên quan đến việc phát triển hoạt động du lịch sinh thái và văn hóa tại địa phương.

2.4.7. Tổ chức kiểm tra, giám sát, thanh tra kiểm tra và thi đua khen thưởng

Tổ chức kiểm tra, giám sát và thanh tra kiểm tra công tác bảo tồn phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình cần được thực hiện thường xuyên để đảm bảo hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị được thực hiện đúng quy trình và đúng mục đích.

2.5. Đánh giá chung

2.5.1. Ưu điểm

Thành tựu đạt được trong công tác quản lý nhà nước về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình, tỉnh Hòa Bình:

Về bộ máy cơ cấu tổ chức quản lý: đã phân cấp quản lý từ cấp tỉnh đến cấp thành phố, phường. Xây dựng được cơ chế phối hợp giữa các đơn vị trong công tác quản lý bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất.

2.5.2. Hạn chế

Bên cạnh những kết quả đã nêu trên, vẫn còn khá nhiều bất cập, hạn chế trong QLNN về công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất. Việc chỉ rõ và phân tích những hạn chế là căn cứ để xây dựng, đề xuất những giải pháp nhằm nâng cao hơn nữa hiệu quả quản lý trên lĩnh vực này.

Trong quá trình bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình, còn tồn tại một số hạn chế về việc hoàn thiện và bổ sung các văn bản quản lý nhà nước về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa này.

Tiểu kết

Công tác quản lý nhà nước về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa người Dao Quần Chẹt trên địa bàn tại phường Thống Nhất góp phần không nhỏ vào phát triển vùng đồng bào dân tộc thiểu số nói riêng và toàn thành phố nói chung.

Nội dung quản lý nhà nước về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của người Dao Quần Chẹt trên địa bàn phường Thống Nhất bao gồm: Hoạch định chiến lược, chính sách quy hoạch về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của người Dao Quần Chẹt trên địa bàn phường Thống Nhất; Ban hành các chính sách, văn bản quy phạm pháp luật về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của các dân tộc; Tổ chức bộ máy và bố trí nguồn lực; Thanh tra, kiểm tra, khen thưởng để bảo đảm sự vận hành của các hoạt động văn hóa các dân tộc được phát huy tích cực.

Chương 3

GIẢI PHÁP BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA TRUYỀN THỐNG NGƯỜI DAO QUẦN CHỆT, PHƯỜNG THỐNG NHẤT, THÀNH PHỐ HÒA BÌNH

3.1. Yếu tố tác động đến hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt

3.1.1. Yếu tố thuận lợi

3.1.1.1. Về cơ chế quản lý

Tỉnh Hòa Bình đã triển khai đồng bộ các giải pháp về bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa thông qua công tác nghiên cứu, sưu tầm, hệ thống hóa các tư liệu để đánh giá giá trị của từng di sản văn hóa phi vật thể.

Các di sản văn hóa trên địa bàn tỉnh được bảo tồn, nghiên cứu và đầu tư, phục dựng từng bước phát huy hiệu quả; công tác xây dựng hồ sơ di sản văn hóa được triển khai đúng quy định

3.1.1.2. Chủ thể cộng đồng

Là vùng đất có bề dày lịch sử, văn hóa, Hòa Bình không chỉ nổi tiếng với phong cảnh thiên nhiên hấp dẫn, mà còn bởi những nét đặc sắc trong phong tục, tập quán của đồng bào các dân tộc địa phương.

Cùng với lịch sử dựng nước và giữ nước của nước nhà, đồng bào các dân tộc tỉnh luôn đoàn kết, có ý chí khắc phục khó khăn, gian khổ, bền bỉ, phấn đấu vươn lên trong phát triển KT-XH.

3.1.2. Yếu tố khó khăn

Do địa bàn rộng, dân cư sống ít tập trung nên ảnh hưởng đến việc tuyên truyền, giáo dục và vận động quần chúng tham gia giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc chưa được tiến hành thường xuyên và sâu rộng đến các thôn, làng và các tầng lớp nhân dân.

Đời sống vật chất và tinh thần của người Dao Quần Chẹt còn nghèo và khó khăn. Công tác tuyên truyền về văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt đến các đối tượng học sinh là con em

người DTTS gặp nhiều hạn chế về ngôn ngữ nên sự tiếp nhận chưa thật rõ ràng và sâu sắc, vì vậy hầu hết các thế hệ trẻ ngày nay xao nhãng việc tổ chức sinh hoạt văn hóa cộng đồng như đánh cồng chiêng, xoang, hát dân ca...

Do trình độ dân trí không đồng đều, một số người dân tại chỗ chưa có ý thức quan tâm lưu giữ, kế tục, sử dụng và truyền dạy cho các thế hệ sau. Bên cạnh đó, thế hệ trẻ ít quan tâm đến các bản sắc văn hóa của dân tộc mình, vì vậy các loại hình nghệ thuật trình diễn dân gian của người đồng bào người Dao Quần Chẹt bị mai một dần.

3.1.3. Những vấn đề đặt ra đối với bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt hiện nay

Trong những năm gần đây, do tác động mặt trái của nền kinh tế thị trường, của văn hóa và lối sống hiện đại, nên văn hóa truyền thống như nhà sàn dài, bến nước, không gian nương rẫy, không gian nhà mồ, không gian rừng, kể akhan,... đang bị mất dần trong đời sống cộng đồng dân của người Dao Quần Chẹt trên địa bàn phường Thống Nhất.

3.2. Giải pháp nâng cao hoạt động bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống người Dao Quần Chẹt

3.2.1. Hoàn thiện và bổ sung các văn bản quản lý nhà nước về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống

3.2.2. Phát huy vai trò của các chủ thể quản lý trong tổ chức hoạt động bảo tồn phát huy

3.2.3. Tăng cường tuyên truyền, nâng cao nhận thức của cộng đồng người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất

3.2.4. Xây dựng và vận dụng hợp lý các chính sách bảo tồn, phát huy

3.2.5. Xã hội hóa nhiều nội dung bảo tồn, phát huy để tăng thêm nguồn lực

3.2.6. Tăng cường công tác bảo vệ môi trường cảnh quan

3.2.7. Mở rộng mối quan hệ kết nối với nhiều tổ chức, hiệp hội trong và ngoài nước gắn với hoạt động du lịch

3.2.8. Tăng cường công tác kiểm tra và thi đua khen thưởng

Tiểu kết

Trên cơ sở đường lối, chủ trương của Đảng và các chính sách, pháp luật của Nhà nước, các cơ quan chức năng và các cấp chính quyền trong tỉnh Hòa Bình đã cụ thể hóa thành nghị quyết và biện pháp thực thi trong đời sống xã hội.

Hoàn thiện quản lý nhà nước về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của người Dao Quần Chẹt trên địa bàn phường Thống Nhất là một trong những yêu cầu cấp bách trong giai đoạn hiện nay khi mà tình trạng các giá trị văn hóa tốt đẹp bị mai một, hoặc bị biến dạng nhanh chóng trong quá trình hội nhập, các nghệ nhân, những người am hiểu về văn hóa người Dao Quần Chẹt không còn nhiều trong khi đó lớp trẻ người Dao Quần Chẹt lớn lên không mặn mà với truyền thống văn hóa dân tộc. Việc hoàn thiện quản lý nhà nước về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của người Dao Quần Chẹt trên địa bàn phường Thống Nhất cần đảm bảo tiến hành theo một số giải pháp cụ thể: Một là, hoàn thiện và bổ sung các văn bản quản lý nhà nước về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống; Hai là, phát huy vai trò của các chủ thể quản lý trong tổ chức hoạt động bảo tồn phát huy; Ba là, tăng cường tuyên truyền, nâng cao nhận thức của cộng đồng người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất; Bốn là, xây dựng và vận dụng hợp lý các chính sách bảo tồn, phát huy; Năm là, XHH nhiều nội dung bảo tồn, phát huy để tăng thêm nguồn lực; Sáu là, tăng cường công tác bảo vệ môi trường cảnh quan; Bảy là, mở rộng mối quan hệ kết nối với nhiều tổ chức, hiệp hội trong và ngoài nước gắn với hoạt động du lịch; Tám là, tăng cường công tác kiểm tra và thi đua khen thưởng.

KẾT LUẬN

Bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của mỗi dân tộc, ở từng địa phương là những bước đi cần thiết và quan trọng để kế thừa, phát huy các giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của các dân tộc Việt Nam. Cùng với sự phát triển kinh tế, xã hội hiện nay, có rất nhiều luồng văn hóa mới du nhập vào các vùng dân tộc thiểu số nói riêng và của đất nước nói chung, có nguy cơ làm phai nhạt bản sắc văn hóa truyền thống.

Người Dao Quần Chẹt phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình đã sinh sống và định cư nhiều đời. Người phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình lấy trồng trọt cây lương thực làm ngành sản xuất chính, đồng thời phát triển các nghề chăn nuôi, làm nghề thủ công, săn bắt và trao đổi hàng hóa.

Qua nghiên cứu và đánh giá cho thấy, một số giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt đã thay đổi khá nhiều bởi các yếu tố văn hóa du nhập. Ngày nay, nhà của các dân tộc Dao Quần Chẹt đã có sự thay đổi so với truyền thống, đa phần là nhà xây, một số gia đình khá giả đã xây được nhà tầng, chỉ có một số nhỏ vẫn giữ được mẫu nhà truyền thống, nhưng đã cách tân khá nhiều cho phù hợp với cuộc sống hiện đại.

Đảng và Nhà nước ta đã triển khai nhiều chương trình, chính sách, giải pháp hỗ trợ, nâng cao đời sống đồng bào các dân tộc ít người như: Chương trình mục tiêu quốc gia về văn hóa gia đình năm 2001-2010; Đề án “Bảo tồn, phát triển văn hóa các dân tộc thiểu số Việt Nam đến năm 2020”.

Cho đến nay việc khai thác văn hóa dân tộc thiểu số nói chung và khai thác văn hóa dân tộc Dao nói riêng ở Hòa Bình còn rất hạn chế. So với các vùng khác như Lào Cai, Hà Giang thì ở Hòa Bình loại hình du lịch vẫn ở mức độ phát triển thấp, chủ yếu mang tính tự phát.

Các chính sách phát triển du lịch mang tính ưu tiên, có mối liên quan hữu cơ với nhau, cần được ban hành và thực hiện đồng bộ gắn với những điều kiện tiên quyết. Chiến lược, quy hoạch, chương trình, đề án, dự án phát triển du lịch là các bước thực hiện chính sách do vậy cần có đủ những điều kiện cần thiết để chính sách được thực thi hiệu quả.

Có chính sách khen thưởng xứng đáng (vật chất và tinh thần với các danh hiệu tôn vinh; cơ quan quản lý cần mở các lớp đào tạo có quy mô, gồm những nhạc sỹ và nghệ sỹ dân gian để truyền thụ những làn điệu dân ca cho thế hệ sau. Có như vậy mới nâng cao được hiệu quả của quá trình bảo lưu những giá trị văn hóa truyền thống của người Dao Quần Chẹt trong tương lai.

Xây dựng mối liên kết giữa địa phương, doanh nghiệp và các nhà quản lý để tạo ra những sản phẩm văn hóa tiêu biểu, có sự kết hợp giữa truyền thống và hiện đại, dễ tiếp cận đối với du khách và tạo môi trường biểu diễn phù hợp trong điều kiện doanh nghiệp và không làm ảnh hưởng tới thuần phong mỹ tục của địa phương; cần tận dụng và lợi dụng thế mạnh của kỹ thuật truyền thông hiện đại để chuyển tải các giá trị văn hóa dân tộc thiểu số có sức hấp dẫn, lan tỏa mạnh mẽ hơn.

Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa các dân tộc thiểu số có ý nghĩa hết sức to lớn đối với người dân Việt Nam nói chung và người Dao Quần Chẹt tại phường Thống Nhất, thành phố Hòa Bình nói riêng. Vì vậy, đây không chỉ là nghĩa vụ, trách nhiệm mà còn là quyền lợi thiết thực của mỗi người trong sinh hoạt và hưởng thụ các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc. Điều đó đòi hỏi sự vào cuộc mạnh mẽ của toàn hệ thống chính trị cũng như sự tham gia nhiệt tình của toàn xã hội, nhằm đóng góp tích cực vào sự phát triển kinh tế - xã hội bền vững của địa phương.